

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№4/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 738 sahifa,
15-aprel, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Qirg'izboyev Abdug'afvor Karimjonovich – Tarix fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Umarova H.O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)

Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti

Saifnazarov I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)

Panjjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbiarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti, G. V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti Toshkent temir yo'l muhandislari instituti.

EDITOR-IN-CHIEF:

Qirg'izbojev Abdug'affor Karimjonovich – Doctor of Historical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024 yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.06.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan №C-5669245
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310

MUNDARIJA

XXI asr tibbiyot atamashunosligi va unga ta'rif.....	12
<i>Achilov Muzaffar Norquliyevich</i>	
"4K" modeliga asoslangan ta'limda interaktiv metodlar va texnologiyalardan foydalanish usullari	15
<i>Boltayeva Hulkar Mardonqul qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari kafedrası faoliyati samaradorligini oshirishda pedagogik risklarni boshqarish mexanizmi.....	18
<i>Djalalov Baxromjan Begmurzayevich</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda liderlik sifatlarini shakllantirishning pedagogik aspektlari.....	24
<i>Djumayeva Dildora Isroilovna</i>	
Urma zarbli cholg'ular turlari va ularda ijro etish usullari	27
<i>Egamkulov Oybek Altmishevich</i>	
Umuminsoniy va diniy qadriyatlarni yoshlarimiz ongiga singdirishda dialektikaning roli	31
<i>Ergasheva Guzal Maxkambayevna</i>	
Bo'lg'usi tarbiyachilarda ijtimoiy intellektni shakllantirish zamon talabi.....	34
<i>Ermatova Gulnoz Pirimovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim tarbiya fanida o'yin texnologilardan foydalanish metodikasi	37
<i>Farsaxonova Dilafruz Rizaxonovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonining yo'nalishlari va usullari ...	41
<i>Kulboyeva Dilnoza Abdug'ofurovna</i>	
Kurash sport turiga qiziquvchi ayollarning motivatsiya va o'z-o'zini anglash darajasi.....	44
<i>Mamaraimova Ra'no Usmanovna</i>	
The Teaching of Oral Production in the FFL Classroom: Linguistic and Psychological Difficulties	48
<i>Narzulloyeva Dilfuza Bahriddin qizi</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini teatrlashtirilgan faoliyat asosida rivojlantirish	54
<i>Nurmatova Iroda Toxtasinovna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetentlikni shakllantirishda pedagogik amaliyotning o'rni	56
<i>Shamiyeva Manzura Fayzullayevna</i>	
Globalashuv jarayonida o'quvchilarning aksiologik kompetensiyalarini shakllantirish.....	59
<i>Siddikov Baxtiyor Saidkulovich</i>	
4-sinf o'quvchilariga maqollar ma'nosini tushuntirish usullari	63
<i>Suvonova Shohida Murodullo qizi</i>	
Kasbiy rivojlanish soatlarining pedagogik va psixologik asoslari.....	69
<i>Temirova Rushana Ravshan qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-hissiy ko'nikmalarni shakllantirish mazmuni	73
<i>Teshabayeva Zamira Sobirovna, Abdulatipova Mehrigon Qahramon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf tabiiy fan darslarida STEAM yondashuvi va xalqaro baholash dasturlari.....	76
<i>Usmonova Zulfiya Ilxomovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda konfliktologik kompetentlikning shaxs sifatlariga aloqadorligi	79
<i>Muxammadiyeva Xadicha Karomatovna</i>	
Русская документальная проза как отражение прошлого и настоящего общества	82
<i>Дустова Ирода Шукрулло кизи</i>	
Размышления о возникновении человеческих эмоций	86
<i>Умарова Навбахор Шокировна, Зарипова Нигинабону Фахритдиновна</i>	
Проблемы регулирования терминов в языкознании.....	89
<i>Курбанова Гузаль Абдурахимовна</i>	
Педагогические основы формирования интереса дошкольников к изучению иностранного языка в игровой среде.....	93
<i>Курбанова Назира Низомиддиновна</i>	
Механика fanining rivojlanish tarixi.....	97
<i>Esanov Nuriddin Qurbonovich</i>	

Эффективность использования личностно-ориентированной технологии обучения в учебном процессе.....	100
Намозова Манзура Муродовна	
O'spirinlik davridagi depressiv holatlarni psixodiagnostika va psixokorreksiya qilish usullari	104
Bannayev Maxamadin Sotvoldiyevich	
Talabalarda axborot madaniyatini shakllantirish metodikasi.....	109
Radjabova Gulnoza Bahromovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining madaniy xilma-xillikni inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish usullari	113
Saffarova Mohidil Axmadovna	
Adabiy til va shevalar o'rtasidagi leksik tafovutlar: kelib chiqish sabablari va rivojlanish xususiyatlari	116
Qurbonova Asal O'tkirovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini CALP yondashuvi asosida o'qish savodxonligini oshirish	119
Ahmadjonova Mushtariy Bahodirjon qizi	
Kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda bo'lajak mutaxassisning kasbiy kompetentligi.....	121
Artikova Nodira Shavkat qizi	
Yusuf Xos Hojibning axloqiy qarashlarini shakllanishining tarixiy-ijtimoiy omillari	125
Berdaliyeva S. D.	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy madaniyatini shakllantirish prinsiplari.....	128
Ibragimova Shaxnoza Tulqinovna	
Boshlang'ich sinflarga matematika o'qitish jarayonida ko'rgazmali qurollardan foydalanib dars samaradorligini oshirish	132
Mardonov Eshim Muratovich, Xushvaqtoq Ali Ashurovich, Narzullayeva Muxlisa Rustam qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini takomillashtirish	135
Misirova Nodira Tovbayevna, Ergasheva Madina Qahramon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 6-7-yoshli bolalarni maktabga tayyorgarlik monitoringini tashkil etish....	139
Ortiqova Gulhayo Erkinboy qizi	
-ayotgan bo'lsa shaklining lisoniy xususiyati va uning o'zgarishi.....	142
Safarov Firuz Sulaymonovich	
Sharq mutafakkirlarining pedagogik ta'limotlari va qarashlarida tarbiyaning ma'naviy, axloqiy negizlari	145
Xalilov Farhod Furqat o'g'li, Ibodullayeva Dildora Shukrulla qizi	
Anvar Obidjon ijodining tadrijiy takomiliga doir mulohazalar	148
Mamatalimov Zafar Mamaraimovich	
Patologik fiziologiya fanini o'qitishda it texnologiyalarining o'rni.....	152
Abdirashidova Gulnoza Ablakulovna, Mavlyanova Umida Nematovna, Sobirova Ra'no Tulqin qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning kognitiv kompetentligini rivojlantirishda motivatsion yondashuvning o'ziga xos jihatlari.....	156
Abdumanopov Muhammadsodiq Muhammadyusuf o'g'li	
The Role of Mass Media as a Tool in Teaching English Vocabulary to Young Learners	159
Dadaxonova Dilnavoz Zafarjon kizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim va tarbiya jarayonlarida bolalarning refleksiv faoliyatini rivojlantirish.....	164
Dilorom Xomidova	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari tarbiyasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish metodikasi	169
Fayziyeva Madinabonu Sohibjon qizi	
O'zbek yosh oilalarida nikohning dastlabki yillarida oilaviy nizolarning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	173
Hakimova Nargiza Djavlievna	
Tarbiyalanuvchilarni nutq madaniyatiga o'rgatishda tarbiyachi nutqi va unga qo'yiladigan talablar	176
Kazieva Turg'unoy Tursunboevna, Abdullayeva Kamola Erkin qizi	
Ikki tilli o'quv lug'atlari tuzishning lingvodidaktik asoslari (ingliz va o'zbek tillari negizida yaratilgan ikki tilli lug'atlar misolida)	179
Oqboyeva Zulfiya Bobonazarovna	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi	183
Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Bo'ronova Nigora Umar qizi	
Modern Opportunities for the Integration of Technologies Into the Media and their Role in Improving the Efficiency of the Media.....	187
Salim Doniyorov	

Chizma geometriya va muhandislik grafikasi darslarida talabalarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmasini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish	192
Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich	
Теории и модели выбора брачного партнера	197
Абдумуталова Мадина Абдумалик кизи	
Maktabgacha ta'lim muassalarida outsorsingdan foydalanish masalalari	203
Kasimova Gulyar Axmatovna	
Arxitektura fanlarini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari	209
Astanov Tolib Muxtarovich	
Talabalarda tadqiqotchilik qobilyatlari	212
Saidakbarova Nigora	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	216
Tuxliyev Muslim Sherzod o'g'li	
Искусственный интеллект в смешанном обучении	220
Хикматов Нодир Назимджанович	
The Literary Translation in English and its Linguistic Issues	224
Ravshanova Ziyoda Qahramon qizi, Egamberdiyev Javlonbek Saynabi o'g'li	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning bilim darajasini oshirishda ilg'or xalqaro pedagogik tajribalarni integratsiyalash: zamonaviy yondashuvlar, metodologiyalar va samaradorlik tahlili	229
G'afurov Mirzo Ulug'bek Majidovich	
Leksikologiya va uning nazariy asoslari	232
G'anibayeva Bayyan Sharipbay qizi	
Olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish	236
Qodirov Jurabek Mamatsimonovich	
Turizmda ta'limni samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	239
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Autizmning kelib chiqish sabablari va Rett sindromi	243
Xakimova Zulhumor Xakimovna	
Talabalarda akmeologik pozitsiyani rivojlantirishning dolzarb masalalari	246
Xaitov Abdukosim Abdulakim o'g'li	
Tibbiy ta'lim talabalarini ommaviy sport sog'lomlashtirish jarayoniga tayyorlashda tabaqalashtirilgan jismoniy ta'lim texnologiyasi va shart-sharoitlari	250
Arabboyev Hurshid	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	255
Eshonqulova Kamola Ibrohimovna	
Virusli infeksiyalar zamonaviy diagnostikasi va davolash usullarining biologik asoslari	259
Kaxorova Karomatxon Sovronbayevna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar tafakkuri, mantiqiy fikrlarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning ahamiyati	262
Mutalova Dilnoza Abdurashidovna	
Buyuk ajdodlarimiz merosini o'rganish orqali bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik kasbga ijodiy munosabatini tarbiyalash	265
Nishonova Shohista Boymatovna	
Pedagogik jamoani rivojlantirish va motivatsiyalashning zamonaviy strategiyalari	268
Pardayeva Yulduz Muradullayevna	
15-16 yoshli voleybolchi qizlarning jismoniy rivojlanishining yoshga bog'liq xususiyatlari	272
Po'latova Shahnoza Ikrom qizi	
Umumta'lim maktablarida informatika fanini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	276
Raxmonov Baxtiyor Azzamovich	
Ingliz tili darslarida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'quvchilarning til ko'nikmalariga ta'siri	279
Shoisayeva Dilxumora Shojalil qizi	
Abu Ali ibn Sinoning matematika fanida qoldirgan merosi	283
Toshboyeva Nargiza Yo'ldashevna, Tursunova Nigora Ulug'bek qizi	
Aksiologik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	286
Yo'ldoshev Farhodjon Baxtiyor o'g'li	

Научные основы формирования навыков сотрудничества у детей дошкольного возраста посредством квест-игр.....	290
<i>Джамилова Наргиза Нуритдиновна, Мухаммадиева Фарангиз</i>	
Теоретические основы формирования международной компетенции обучающихся.....	294
<i>Миркомилова Шахзода Асрор кизи</i>	
Boshlang'ich sinflar matematika darslarida kombinatorikaga oid masalalar	300
<i>Roziqova Farizoda Ruyiddin qizi, Berdiyev Bahodir Ravshanovich</i>	
pedagogik kompetentlikning ilmiy-nazariy asoslari.....	305
<i>Eshbekova Dilnoza Ibraimovna</i>	
Murakkab sintaktik qurilmalar va ularning matndagi paradigmatic o'rni	308
<i>Turdiyeva Nilufar Anvarovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish	311
<i>Panjiyeva Shahlo Zulfixor qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi zaif eshituvchi o'quvchilarning dialogik nutqining xususiyatlari.....	314
<i>Qodirova Mahzuna Shamshidin qizi</i>	
Chizma geometriya va muhandislik grafikasi fanidan talabalar mustaqil o'rganish jarayoni	320
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
A System of Exercises Aimed at Developing Linguocognitive Competence in Future Psychologists	324
<i>Allamuratov Gafur Ashurovich</i>	
Boshlang'ich 4-sinf o'quvchilarini sinfdan tashqari mashg'ulotlarda jismoniy qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirish omillari – natijalar misolida	327
<i>Asqarov Ahliddin Alisher o'g'li</i>	
Nutqi to'liq rivojlanmagan bolalarning monologik nutqini o'rganishning ilmiy asoslari.....	332
<i>Egamberdiyeva Shahnoza Akbar qizi</i>	
Tog'ay Murod asarlarida umuminsoniy va milliy qadriyatlar talqini	335
<i>G'aybullayev Boburmirzo</i>	
Maktabgacha yoshdagi nutq nuqsoniga ega bolalar bilan korreksion ish tamoyillari	338
<i>Ikramova Dilafuz Furqat qizi</i>	
Rahbarlik personaliga kadrlar tayyorlab berishning psixologik omillari	341
<i>Karimjanova Yoqutxon Urinbaevna</i>	
Integration of Modern Technologies in Teaching English	344
<i>Dautova Makhbuba Normamatovna</i>	
Effective Teaching Methods for Enhancing Topic Vocabulary Acquisition in School Learners	347
<i>Absamadova Munira Isroilovna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar tafakkuri, mantiqiy fikrlarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning ahamiyati	352
<i>Mutalova Dilnoza Abdurashidovna</i>	
Bo'lajak harbiy ta'lim o'qituvchilarini o'qitishda ta'lim texnologiyalarini qo'llashning nazariy asoslari.....	355
<i>Xolmonov Mansur Narzulloyevich</i>	
Imperativ algoritmik tafakkurni rivojlantirishning kognitiv xususiyatlari.....	358
<i>Xushvaqtov Umar Norqobilovich</i>	
Perefrazalarni o'rganish jarayonidagi ilmiy yondashuvlar va ularning xususiyatlari	363
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Интеграция русского языка в экономическое образование: значение и перспективы	366
<i>Адилова Солиа Адиловна, Нуридинов Бехруз Акбар угли</i>	
Ta'lim jarayonida interfaol ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	369
<i>Abdullayeva Zilola Baxtiyor qizi</i>	
Hikoya matni ustida ishlashda PIRLS topshiriqlaridan foydalanish.....	372
<i>Bayzakova Malika Abdukayumovna</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida maktab fizika kursini o'qitish jarayoni	376
<i>Boyturayeva Gulbahor Kamoliddin qizi</i>	
Janubiy Koreya ta'lim tizimidagi yutuqlarini o'rganish va ularning yutuqli tajribalarini O'zbekistonda tatbiq qilish.....	380
<i>Nosirova Shaxrizoda Akram qizi</i>	
Sharq allomalarining qarashlarida bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-estetik rivojlantirish masalalari.....	384
<i>Otaboyeva Umida Ilhomovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Developing English Writing Skills Through Technology and Self-Regulation in Differentiated Instruction in Uzbekistan 388 Selimova Gulsana	388
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarini estetik tarbiyalashning mavjud holati 393 Temirova Matluba Karim qizi	393
	Ona tili fanini o'qitishda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim jarayonlarini loyihalashtirish 397 Taylakova Dilnoza Norbekovna	397
	badiiy diskurs va badiiy matn dixotomiyasi 400 Ubaydullayeva Dilafuz Fazliddinovna	400
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishida fonetik mashqlarning o'rni 403 Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li	403
	Методологические подходы к развитию творческого интеллекта у студентов педагогических специальностей 407 Анварова Хуснора Давронбек кизи	407
	Международный опыт подготовки педагогических кадров 410 Исманова Гульнора Гафуровна	410
	Yo'lovchi transport vositalari haydovchilarining professional yutuqlarida shaxsiy fazilatlarining ta'siri 416 Bazarov Naufal Kaxramonovich	416
	Boshlang'ich ta'limda badiiy asarlarni o'rgatishning o'ziga xos xususiyatlari 419 Abdullayeva Feruza Nurillayevna	419
	The Importance of Book Trailer Technology in the Educational Process 422 K. A. Mamatkulova, Munisa Khodjayeva	422
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda badiiy-estetik tarbiyani rivojlantirishning pedagogik tajriba-sinov ishlarini tashkil etish 425 Umarova Gulshod Abdujabbarovna	425
	Kulolchilik san'atining bosqichlari va bezak uslublarining zamonaviy rivoji 431 Mannonova Maftuna Shukrillo qizi	431
	Yoshlarda faol fuqarolikni shakllantirishning tuzilmaviy-protsessual modeli 434 Xabibulla Muratov Abduqodirovich	434
	Yoshlarda faol fuqarolikni shakllantirishning tuzilmaviy-protsessual modeli 434 Xabibulla Muratov Abduqodirovich	434
	Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining pedagogik mahoratini takomillashtirish omillari 440 Abdumannotov Abdumajid Matayevich	440
	O'qituvchilarda innovatsion faoliyatni rivojlantirish uchun yangi motivatsion yondashuvlar 443 Egamberdiyev Farxod Botirovich	443
	Bolalarda xotira va diqqatni rivojlantirish 447 Fayziyeva Nodira Sobirovna, Turobova Munira Tolibjon qizi	447
	Kichik maktab yoshidagi bolalarda qo'rquv holatining psixologik xususiyatlari 451 Gaziyeva Nigora Shamsiddinovna, Gazibekova Gulavza Ergashevna	451
	O'zbekistonning janubiy tumanlarida o'suvchi sholi parazit nematodalar mavzusida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyasini rivojlantirish 455 Haydarova Pardaxol Boboqulovna	455
	Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida PIRLS topshiriqlarining ahamiyati 459 Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna, Toshpo'latova Ruxshona Alisher qizi	459
	Talabalarda fonetik ko'nikmalarni shakllantirishning didaktik ta'minotini takomillashtirish (nemis tili misolida) 462 Kiyamova Maxbuba Sultanovna	462
	Loyiha faoliyati talabalarning kognitiv faolligini oshirish vositasi sifatida 466 Otepbergenov Jetkerbay Sakbergenovich	466
	Bolaning axloqiy intellektini shakllantirishda otaning roli 470 Qayimova Maftuna Tursunovna	470
	Boshlang'ich sinf ona tili darslarida lingvistik mashqlarning o'rni va ahamiyati 474 Shodiyeva Mehribon Amin qizi	474
	Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda mental arifmetikaning o'rni 477 Sulaymonova Nigora Olimjon qizi	477
	Yuguruvchilarning yillik tayyorgarlik jarayonlarini tashkil etishning pedagogik asoslari 481 Tagayev R. M.	481

Boshlang'ich sinflarda mantiqiy masalalarni o'rgatishdagi yangi yondashuvlar va metodlar	487
<i>Tursunova Nigora Ulug'bek qizi, Xoshimova Husnidabonu Nozimjon qizi</i>	
Ingliz tilini o'rgatishda interaktiv o'qitish texnologiyalarini takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	492
<i>Yuldasheva Umidaxon Maxmudovna</i>	
Muammolarni hal qilishda qo'llaniladigan usullar	495
<i>Abdullayeva Saodat Mengbayevna</i>	
Подходы изучения криминогенного климата в обществе и его социально-психологические аспекты	498
<i>Абдуллажанова Дилнозахон Султанбековна</i>	
Jinsiy identifikatsiya masalalarini o'rganishda gender farqlar	502
<i>Murodov Mashrab Yoqub o'g'li</i>	
Raqamli texnologiyalarning boshlang'ich ta'lim tizimidagi afzalliklari	505
<i>Husenova Aziza Sharipovna, Mardonova Ismigul Dilshod qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutq va fikrlash faoliyatini rivojlantirish texnologiyalari	509
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
"Nafas olish sistemasi" mavzusi bo'yicha o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini nostandart topshiriqlar orqali baholash	513
<i>Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li, Jalilov Doston Komil o'g'li</i>	
Iqtidorli bolalar bilan ishlashda individuallashtirilgan ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	519
<i>Norbutayeva Muxabbat Rustam qizi</i>	
Inklyuziv ta'lim va uni oliy ta'lim muassasalarida joriy etish xususiyatlari	523
<i>Akbarova Sayyora Shuxratovna, Akbarova Kamola Abdujabbor qizi</i>	
Ta'lim sohasida strategik rejalashtirish	529
<i>Mansurov Farrux Najmitdinovich</i>	
Ta'lim tizimi sifatini oshirishda timss va egma kabi xalqaro tadqiqotlarning roli	533
<i>Abdullayeva Feruza Nurilayevna, Mizrobova Mohigul Muhammadjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limni ijodiy tashkil etishda divergent tafakkurning ahamiyati	537
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna</i>	
"Sog'inch masofasi" – masofa tanlamas tuyg'ular to'plami	541
<i>Bekposhsha Rahimova, Muyiba Otamuratova</i>	
Qalblarga qo'ngan she'riyat yoxud "vaqt ushoqlari" haqida so'z	543
<i>Bekposhsha Rahimova, Hikmat Yusupov</i>	
Project-Based Explaining in Economic Studies	547
<i>Hojiyeva Iroda</i>	
Chet tili darslarida madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy hamda amaliy natijalari	550
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy faoliyatini strategik boshqarishning o'ziga xos xususiyatlari	554
<i>Ochilova Gulnoza Odilovna, Qodirov Abdulaziz Rahmandjonovich</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga o'rgatish yo'llari	559
<i>Qoraboyeva Nargiza, Abdulazizov Shahzodbek</i>	
Ta'lim sifatini oshirishda innovatsion korporativ hamkorlikni rivojlantirish muammolari va istiqbollari	563
<i>Ochilova Gulnoza Odilovna</i>	
Zamonaviy shaxsni voyaga yetkazishda nafosat tarbiyasining ahamiyati	569
<i>Xudayberdiyeva Xuriyat Karimberdiyevna</i>	
Talabalarda millatlararo muloqot madaniyatini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	573
<i>Nargiza Karimova Mamatkadirovna</i>	
Constant Changes in Educational Environments and the Continuous Advancement of Teachers' Media Literacy in the Information Age	577
<i>Khujaniyazova Guzal Yuldashevna</i>	
Роль интегративного подхода в преподавании родного языка в начальном образовании	581
<i>Авазова Муштарий Алишеровна</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim turlari va texnologiyalari	585
<i>Boychayeva Sharifa Saidkulovna</i>	
The Role of Artificial Intelligence in Integrating Pedagogical Opportunities for Developing Social Activity of Future Preschool Education Organization Educators	588
<i>Xabibullayeva Shaxlo Ulmesovna</i>	

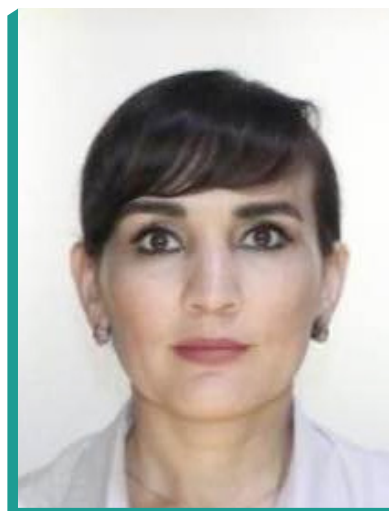
MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Uzluksiz kasbiy ta'limda tizimli yondashuv asosida ilmiy-ta'limiy potensialini shakllantirish yo'llari 592 <i>Saidova Zarifa Uskanboy qizi</i>
	Muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishda pirls metodologiyasining psixolingvistik asoslari 595 <i>Choriyeva Valida Abdug'ani qizi</i>
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishda ona tili darslarining ahamiyati .598 <i>Go'zalxon O'sarova Rasuljon qizi</i>
	Maktabgacha ta'limda ma'naviy tarbiyani amalga oshirishning dolzarbligi 601 <i>Matchanov Bekpo'lat Omanbayevich</i>
	Talabalarni milliy kontent asosida o'qitishning ilmiy nazariy asoslari..... 604 <i>Mirzaakbarov Abdurasul Mirzaakbarovich</i>
	Tashkilotda xodim temperamenti va uning ish faoliyatiga ta'siri 607 <i>Otanazarova Muhayyo Uktamovna</i>
	Virtual ta'limda pedagog shaxsning shakllanishi 611 <i>Sayitova Umida Hikmatillo qizi</i>
	Maktab o'quvchilarida barqaror rivojlanish maqsadlarini shakllantirishda 5E modelidan foydalanish..... 615 <i>Toyirova Maxmuda Mamatovna</i>
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida axborot kommunikatsion texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi..... 620 <i>Tuychiyeva Zulfizar Boxodir qizi</i>
	Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyani rivojlantirish asosida pedagogik mas'uliyatni shakllantirish metodikasi 623 <i>Umarov Azizbek G'ayratbek o'g'li</i>
	Механизмы формирования характера трудолюбия в младшем школьном возрасте 626 <i>Зийяев Амаль Толибович</i>
	Fikrlashning makrokognitiv ko'rsatkichlari 630 <i>Omonova Muxlisa Do'snazar qizi</i>
	Возможности мультимодального подхода в реализации арт-педагогике..... 633 <i>Турсунова Эльмира Улугбековна, Рузметова Хилола Абдушариповна</i>
	"Turkiy guliston yoxud axloq" asarining og'zaki va yozma nutqni rivojlantirishdagi ahamiyati..... 636 <i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Rajabova Sarvinoz Shovkatjon qizi</i>
	Talabalarni o'z mehnati samarasini ko'rish orqali motivatsiyasini oshirish usullari 640 <i>Abdullajonova Dildora Rustamjonovna</i>
	Sun'iy intellekt yordamida kiberhujumlarni aniqlash va oldini olishning zamonaviy usullari 644 <i>Asatova Shaxrizoda Rustam qizi</i>
	Pedagoglarda kasbiy stressning psixoemotsional holatlari 648 <i>Axmedova Dildora Maxmudovna</i>
	Tog'ay Murod qissalarining ba'zi bir til xususiyatlari 653 <i>Kobilov Nomoz O'rolovich</i>
	Suzish ixtisosligidagi talabalarni suvda va quruqlikda mashg'ulotlarini tashkil etish uslubi 657 <i>Nosirov Sardor</i>
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik ahamiyati 661 <i>Otabek Abduraxmonov</i>
	The Role of English as a Global Lingua Franca in Education and Business 664 <i>Ziyoda Qahramon kizi Ravshanova</i>
	Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy deformatsiyani shakllantiruvchi ijtimoiy-psixologik omillar 667 <i>To'lanova Mahliyo Muratali qizi</i>
	Atrof-olam bilan tanishtirishga oid eng ilg'or yondashuvlar 671 <i>Tursunboyeva Zuxra Umid qizi</i>
	Роль коммерческих банков как субъектов рыночной экономики для Республики Узбекистан 675 <i>Комилова Мукаррам Кобилжоновна, Махмудова Райхона, Туркменбаев Саламат, Уринбоева Дурдона</i>
	O'quvchi zehning kognitiv jarayonlar ta'sirida yuzaga chiqish omillari..... 678 <i>L. S. Tursunov</i>
	Immersiv texnologiyalar asosida virtual ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari 681 <i>Istamova Dilnoza Norboyevna</i>
	Til ta'limida test sifatini baholashning ilmiy-nazariy asoslari 686 <i>Kamoliddinova Nargiza</i>

Zamonaviy jamiyatda shaxs infantilizmining namoyon bo'lish shakllari va uning ijtimoiy-psixologik sabablari	691
Po'latov Uyg'un, Holmatov Mansur	
Mediadiskurs va uning lingvistik xususiyatlari	695
Sharipova Saboxon Abdillajonovna	
Klinik farmakologiya fanida talabalarning farmakompetentligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	699
Sobirjonov Islombek Tavakkaljon o'g'li, D. T. Samatov	
Psychology of Sport in the Life of an Athlete	701
Tokhirova Shokhsanam Farxod kizi	
Boshqotirmalar va o'yin mexanikalarining ta'limda integratsiyasi: innovatsion yondashuvlar	705
Turabova Soxibjamol Talatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida gapirish ko'nikmasini rivojlantirishda mavzuga asoslangan yondashuvning ahamiyati	708
Xamrayeva Gulchexra Ibraximovna	
Diniy diskurs tushunchasi: zamonaviy yondashuvlar va ilmiy talqinlar (Tohir Malik asarlari misolida)	712
Fayzullayeva Maftuna Odil qizi	
Futzal mashg'ulotlarida innovatsion texnologiyalar: monitoring va videoanaliz imkoniyatlari	718
Davranov E. O.	
Promoting Independent Sentence Construction in Esl Learners by Minimizing Overreliance on Translation Tools	723
Mutabar Kasimkhodjayeve	
O'qituvchining sifatli baholash tizimlari va o'quvchilarning o'qish motivatsiyasiga ta'siri	727
Lapasova Zebiniso Xidirovna	
Bo'lajak mutaxassislarda liderlik va kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish bo'yicha ta'lim xizmatlarini tashkil etish masalalari	731
Abdullayeva Aziza Xudayberganovna	
Adabiyot darslarida guruhli loyihalar orqali kommunikatsiya va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirish	734
Abdullayeva Maftuna Odiljon qizi	

BO'LAJAK MUTAXASSISLARDA LIDERLIK VA KOMMUNIKATIV KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA TA'LIM XIZMATLARINI TASHKIL ETISH MASALALARI

Abdullayeva Aziza Xudayberganovna
 Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
 Xorijiy tillar ta'limi kafedrası o'qituvchisi

ORCID:0009-0004-4908-0301

Annotatsiya: Maqolada bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan dolzarb vazifalardan biri – kelajak mutaxassislarida liderlik va kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish muammosi yoritilgan. Xalqaro tajriba, jumladan, UNESCO va OECD tavsiyalari asosida soft skills ko'nikmalarining o'quv jarayoniga integratsiyasi muhim omil sifatida ko'rsatib o'tilgan. O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida olib borilayotgan amaliy ishlar, trening va loyihalar misolida o'rganilgan. Tadqiqot natijalari liderlik va kommunikativ salohiyatni rivojlantirishda interaktiv usullarning, ayniqsa, trening va rol o'yinlarining samaradorligini ko'rsatmoqda. Muallif tomonidan amaliy takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: liderlik, kommunikativ kompetentlik, soft skills, ta'lim xizmatlari, interaktiv metodlar, trening, talabalar faolligi.

Abstract: This article explores one of the key challenges in modern education – the development of leadership and communicative competencies in future professionals. Based on international practices, including UNESCO and OECD recommendations, the integration of soft skills into the educational process is emphasized as a crucial component. The study analyzes training programs and project-based learning in higher education institutions of Uzbekistan. Findings reveal the effectiveness of interactive methods, particularly training sessions and role-playing, in enhancing students' leadership and communication abilities. Practical recommendations are provided by the author.

Key words: leadership, communicative competence, soft skills, educational services, interactive methods, training, student engagement.

Аннотация: В статье рассматривается актуальная задача современной системы образования – развитие лидерских и коммуникативных компетенций у будущих специалистов. На основе международного опыта, включая рекомендации ЮНЕСКО и ОЭСР, подчеркивается важность интеграции навыков soft skills в учебный процесс. Проанализирована практика вузов Узбекистана, включая тренинги и проектные занятия. Результаты показывают эффективность интерактивных методов, особенно тренингов и ролевых игр, в формировании лидерского и коммуникативного потенциала студентов. Представлены практические предложения.

Ключевые слова: лидерство, коммуникативная компетентность, soft skills, образовательные услуги, интерактивные методы, тренинг, студенческая активность.

KIRISH

Bugungi kunda jahon ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – bo'lajak mutaxassislarni nafaqat kasbiy bilimlarga, balki keng dunyoqarash, ijtimoiy faollik, muloqot madaniyati va yetakchilik salohiyatiga ega etik, intellektual shaxs sifatida shakllantirishdan iborat. YuNESKO ta'kidlaganidek, har bir inson hayoti davomida o'qish, anglash, muloqot qilish va birgalikda yashashni o'rganishi lozim. Shunday ekan, ta'lim muassasalarida talabalarda faol hayotiy pozitsiya, shaxsiy mas'uliyat, tashabbuskorlik, jamoada ishlay olish va yetakchilik qobiliyatlarini shakllantirish dolzarb vazifa sanaladi.

Bugungi kunda ta'lim sohasida bo'lajak mutaxassislarda soft skills, jumladan, yetakchilik va kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish masalasi jahon ilmiy-amaliy doirasida keng muhokama qilinmoqda. Xalqaro amaliyotda mazkur kompetensiyalar nafaqat kasbiy tayyorgarlikning muhim qismi, balki shaxsiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu mavzu YuNESKO va OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti) tomonidan tayyorlangan hisobotlarda ta'lim tizimlarining XXI asr ko'nikmalariga moslashuvchan bo'lishi, talabalarda faol muloqot, tanqidiy fikrlash, yetakchilik va jamoaviy hamkorlikni rivojlantirishga yo'naltirilishi lozimligi ta'kidlanadi (OECD, 2018; UNESCO, 2020). G. Selbi va K. Klark (Selby & Clark, 2016) o'z izlanishlarida liderlik qobiliyatini faol muhokama, rolli o'yinlar va tajriba asosida shakllantirish samaradorligini ko'rsatadilar. Shuningdek, Jon Dyui (Dewey, 1938) nazariyalarida ta'lim tajriba orqali amalga oshirilishi lozimligi, faol qatnashuvchi subyekt sifatida talabalarning mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati muhim o'rin tutadi, deb qayd etilgan.

O'zbekiston amaliyotida ham so'nggi yillarda bu borada muhim islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasi, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 13-iyuldagi "Yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va ularning ijtimoiy faolligini yanada oshirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-6260-son Farmoni¹ asosida ta'limda soft skills'ni rivojlantirish dolzarb yo'nalish sifatida belgilangan.

Mamlakatimizda ta'lim muassasalarida amalga oshirilayotgan treninglar, debat klublari va loyiha asosidagi o'quv mashg'ulotlari samaradorligi haqida M. Xolmirzaeva (2023), Z. Qosimova (2022) kabi mahalliy tadqiqotchilarning ilmiy ishlarida alohida e'tirof etilgan. Ular ta'lim jarayoniga interaktiv metodlarni joriy etish orqali talabalarning shaxsiy salohiyati va ijtimoiy faolligini oshirish mumkinligini ta'kidlaydilar. Shuningdek, Coursera, edX, Khan Academy kabi global platformalarda yetakchilik va kommunikativ qobiliyatlarga bag'ishlangan onlayn kurslar talabalar va pedagoglar uchun keng imkoniyatlar yaratayotgani ko'rsatib o'tilgan (Anderson, 2021). Bu onlayn manbalar orqali ta'lim jarayonini individuallashtirish va zamonaviy usullardan foydalanish imkoni kengaymoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada kontent-tahlil, so'rovnoma, intervyu va keys-tahlil metodlaridan foydalanildi. Tahlil uchun O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida amalga oshirilayotgan ta'lim dasturlari, talabalar ishtirokida tashkil etilgan yetakchilik treninglari hamda soft skills kurslari misolida o'rganildi. Jumladan, Toshkent davlat pedagogika universiteti, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti va boshqa oliy o'quv yurtlarida o'tkazilgan seminarlar va treninglar natijalari asos qilib olindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Liderlik – bu odamlarni maqsad sari yo'naltirish, ularni ruhlantirish va qaror qabul qilish jarayonida yetakchilik qilish qobiliyatidir. Bu faqat rahbarlik vazifasi emas, balki boshqalarga ta'sir ko'rsata olish, tashabbus ko'rsata bilish, muammoli vaziyatlarda mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, jamoani yagona maqsad atrofida birlashtira olish qobiliyatidir. Kommunikativ kompetentlik – bu turli ijtimoiy vaziyatlarda, turli insonlar bilan samarali, madaniyatli va maqsadga muvofiq muloqot qila olish qobiliyatidir. Ushbu kompetensiya oydin va aniq fikr bildirish, faol tinglash, empatiya ko'rsatish, turli fikrlarga hurmat bilan yondashish, konfliktlarni hal qila olish qobiliyatlarini o'z ichiga oladi.

Har qanday sohada muvaffaqiyatga erishish uchun bilim yetarli emas. Jamoa bilan ishlay olish, yetakchilik qilish, aniq va samarali muloqot qilish – XXI asr insonining zarur ko'nikmalari hisoblanadi. Xalqaro ta'lim standartlarida (Evropa, AQSh, Singapur kabi davlatlarda) soft skills, ya'ni muloqot, yetakchilik, tanqidiy fikrlash va jamoaviy ishlash qobiliyatlari asosiy ta'lim maqsadlaridan biri sifatida belgilangan.

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, talabalarda yetakchilik va kommunikativ kompetensiyalar rivojlanishi interaktiv metodlar, ya'ni rolli o'yinlar, debatlar, muammoli situatsiyalar yechimi, jamoaviy loyihalar va tajribaviy mahoratini oshirishga yo'naltirilgan kurslar orqali samarali tarzda amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, trening shaklida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning o'z-o'ziga ishonchi, fikrni erkin bayon qilish qobiliyati hamda jamoada ishlash salohiyatini oshirgani kuzatildi. Liderlik va kommunikativ kompetensiyalar shaxs rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Xorijiy tajribada, jumladan, Finlyandiya va Singapur ta'lim tizimlarida soft skills asosiy ta'lim komponentlaridan biri sifatida qaraladi. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda ta'lim sohasidagi islohotlar doirasida mazkur kompetensiyalar ustuvor yo'nalish sifatida qarala boshlandi. Buning uchun ta'lim xizmatlari faqat nazariy bilim bilan chegaralanib qolmasligi, balki hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim. Pedagoglar o'zlarining shaxsiy yetakchilik qobiliyatiga ega bo'lmas ekan, ularda bu qobiliyatni boshqalarda rivojlantirish imkoniyati kam bo'ladi.

1 <https://lex.uz/ru/docs/-5512119>

XULOSA VA TAKLIFLAR

Talabalarda liderlik va kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish ta'lim sohasidagi strategik yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Bu borada samarali tashkil etilgan ta'lim xizmatlari yordamida talabalarda faol hayotiy pozitsiya, shaxsiy mas'uliyat va jamoaviy ish ko'nikmalari shakllanadi. Mazkur kompetentliklarni rivojlantirish uchun, eng avvalo, ta'lim dasturlariga soft skills kurslarini integratsiya qilish, loyiha va jamoaviy ish shakllarini keng joriy etish, "problem-based learning" va "project-based learning" usullaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, psixolog va murabbiylar ishtirokida muntazam ravishda liderlik va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantiruvchi trening va master-klasslar tashkil etish, rolli o'yinlar va debat klublarini yo'lga qo'yish, erkin fikr bayon qilish hamda tanqidiy fikrlashni kuchaytirish imkonini beradi.

Mentorlik va kouching dasturlarini joriy etish orqali bo'lajak mutaxassislariga shaxsiy rivojlanishda yo'l-yo'riq ko'rsatish, talabalar ittifoqlari, klublar, tadbirkorlik guruhlar va "Yosh liderlar akademiyasi" kabi platformalarni rivojlantirish, xalqaro tajriba va hamkorliklardan samarali foydalanish, yetakchi xorijiy universitetlar bilan tajriba almashish, qo'shma dasturlar va onlayn kurslar (Coursera, edX)dan foydalanish ham dolzarb hisoblanadi. Bundan tashqari, liderlik va kommunikativ salohiyatni baholash tizimini joriy etish, talabalardagi yetakchilik va muloqot ko'nikmalarini baholaydigan asosli diagnostika va monitoring tizimlarini ishlab chiqish zarur. Umuman olganda, ta'lim jarayonida soft skills'ni rivojlantiruvchi dasturlar, amaliy mashg'ulotlar va pedagogik hamkorlik muhiti muhim o'rin tutadi. Kelgusida mazkur masala bo'yicha metodik qo'llanmalar, ilmiy tadqiqotlar va pedagoglar uchun malaka oshirish kurslarini ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. "O'zbekiston – 2030" strategiyasi. (2023). URL: <https://strategy.uz>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 13-iyuldagi "Yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va ularning ijtimoiy faolligini yanada oshirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-6260-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-5512119>
3. Selby, G., & Clark, K. Developing Leadership Skills in Higher Education: Active Learning Approaches. London: Routledge, 2016.
4. Anderson, T. Online Learning: Enhancing Soft Skills Development through Digital Platforms. EdTech Review Journal, 18(3), 45–59, 2021.
5. Холмирзаева, М. Таълим жараёнида интерактив методлар ёрдамида талабаларнинг шахсий салоҳиятини ошириш. Педагогика фанлари журнали, №2, 45–52, 2023.
6. Қосимова, З. Жамоавий ишлаш ва етакчилик қобилиятларини ривожлантиришда тренинглarning ўрни. Таълим ва инновация, №4, 36–41, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.